

ผลของโครงการศึกษาดูงานบทบาทพยาบาลในการให้บริการ ในสถานที่ฝึกปฏิบัติงานต่อเจตคติต่อวิชาชีพของนักศึกษา หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตชั้นปีที่ 2

Effectiveness of a Study Visit Project on Nurse's Role in Practical Area on Attitude toward Nursing Profession of the Second Year Nursing Students

มยุรี ลีทองอิน (Mayuree Leethong-in)* สิริมาศ ปิยะวัฒน์พงศ์ (Sirimart Piyawattanapong)*
ทิตยา ทิพย์สำเหนียก (Thitaya Thipsamniag)* ชนภุชชัย ชื่นอารมณ (Chanokruthai Chuin-arom)*
อรอนงค์ อินทรธราษ (Oranong Intaratirach)**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของโครงการศึกษาดูงานบทบาทพยาบาลในการให้บริการในสถานที่ฝึกปฏิบัติงานต่อเจตคติต่อวิชาชีพพยาบาลของนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตชั้นปีที่ 2 กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 2 ปีการศึกษา 2538 คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น จำนวน 171 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แบบวัดเจตคติต่อวิชาชีพพยาบาลของวาสนา แก้วหล้า (2538) ซึ่งได้ทดสอบความเชื่อมั่น โดยคำนวณหาสัมประสิทธิ์แอลฟา ตามวิธีของครอนบาคได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.87 โครงการศึกษาดูงานบทบาทพยาบาลในการให้บริการในสถานที่ฝึกปฏิบัติงาน ที่ประกอบด้วยกิจกรรมเกี่ยวกับ การรับฟังการเสนาจากนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตชั้นปีที่ 3 และ 4 การรับฟังการบรรยายจากอาจารย์อาวุโสเกี่ยวกับบทบาทของพยาบาลวิชาชีพในการให้การพยาบาลและผลกระทบทางบวกที่พยาบาลได้รับ และการศึกษาดูงานบทบาทพยาบาลของพยาบาลในสถานการณจริง ที่สถานที่ฝึกปฏิบัติงาน หลังจากนั้นนักศึกษาร่วมอภิปรายผลการศึกษาดูงาน ร่วมกับอาจารย์พยาบาล เก็บรวบรวมข้อมูลสองครั้ง คือ ก่อนและหลังการทดลอง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ Pair T-test ผลการวิจัยพบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนเจตคติต่อวิชาชีพพยาบาลในระยะหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.001

Abstract

The objective of this quasi-experimental research was to study the effectiveness of a study visit project on nurses role at practical area on attitude toward nursing profession of the second year nursing students. The number of sample were 171 of the second year nursing students, Faculty of Nursing, Khon Kaen University. The research instruments were the nursing profession attitude scale developed by Wasana Kaewla (1995). The reliability of the scale was carried out using Cronbachs coefficient 0.87. The activities included in the study visit were as follows. 1) discussion about the role of nurses given by senior students ; 2) senior lecturer gave lecture on the role of professional nursing in clinic ; 3) discussion and conclusion of the study visit . The data were collected before and after the study visit. The Pair T-Test statistic was employed . It was found that The mean scores of the attitude towards the nursing professional among the nursing students after the experiment were significantly higher than that of before the experiment (p < 0.001)

คำสำคัญ : เจตคติ วิชาชีพพยาบาล นักศึกษาพยาบาล

Keywords : Attitude ; Nursing profession ; Nursing students

* อาจารย์คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

** นักวิชาการ ฝ่ายทะเบียนและประเมินผลการศึกษา คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

บทนำ

ในวงการศึกษายพยาบาล วัตถุประสงค์สำคัญที่จัดการเรียนการสอนคือการมุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้ มีการพัฒนาทางด้านสติปัญญา มีทักษะในการตัดสินใจแก้ปัญหาได้ มีความคิดสร้างสรรค์ และสามารถนำความรู้จากทฤษฎีไปใช้ในการปฏิบัติได้ ตลอดจนมีความพึงพอใจในการประกอบวิชาชีพ (เจือจันทร์, 2533) จะเห็นว่าการศึกษาของวิชาชีพพยาบาลนอกจากจะเน้นความสำคัญในการเพิ่มพูนความรู้และทักษะแล้ว สิ่งที่สำคัญอีกอย่างนั้นคือ การพัฒนาเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพให้เกิดขึ้นไปพร้อม ๆ กัน ไม่ว่าจะเป็นสถาบันการศึกษาพยาบาลใด ทุกสถาบันต่างก็เน้นและให้ความสำคัญของเจตคติต่อวิชาชีพไว้ให้เป็นหนึ่งในคุณสมบัติของผู้ที่สำเร็จเป็นพยาบาล ดังจะเห็นได้จากปรัชญาและวัตถุประสงค์ของหลักสูตรพยาบาลศาสตร์ (พ.ศ.2538) คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ที่ระบุไว้ว่าพยาบาลวิชาชีพจะต้องเป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบในวิชาชีพในการให้บริการที่มีคุณภาพ โดยจัดการศึกษาพยาบาลที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีการพัฒนาในด้าน พุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัยที่จำเป็นต่อการปฏิบัติการพยาบาล ซึ่งคุณสมบัติของพยาบาลที่สำเร็จออกมาจะต้องแสดงออกถึงทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพ มีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์เพื่อการพัฒนาคุณภาพการพยาบาลและความก้าวหน้าของวิชาชีพ (คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2538) ทั้งนี้คุณสมบัติสำคัญที่พึงมีสำหรับพยาบาลคือ การเป็นผู้ที่มีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพ (เทือน ทองแก้ว, 2534)

จะเห็นได้ว่านอกจากพยาบาลจะต้องประกอบด้วยคุณสมบัติต่าง ๆ ที่เอื้อต่อการทำงานแล้ว การที่มีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพยังมีความจำเป็นและสำคัญอย่างยิ่งในการปฏิบัติงานพยาบาล ถึงแม้ว่า

พยาบาลจะเป็นผู้ที่มีความรู้ดี มีบุคลิกภาพดี เพียงใด หากพยาบาลไม่มีความพึงพอใจต่องานที่ปฏิบัติหรือมีความรู้สึกที่ดีต่อวิชาชีพ ย่อมก่อให้เกิดผลงานที่ไม่มีคุณภาพเท่ากับบุคคลที่มีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพ ซึ่งมีความสอดคล้องกับแนวคิดที่ว่าเจตคติเป็นองค์ประกอบสำคัญในการปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิภาพในระดับสูง (Allport อ้างถึงใน Baron และ Byrne, 1987) โดยบุคคลเมื่อได้รับประสบการณ์หรืออิทธิพลในเรื่องนั้น ๆ มาแล้วจะเป็นสิ่งจูงใจให้บุคคลนั้นแสดงพฤติกรรมออกมาและที่สำคัญเจตคตินั้นยังสามารถเป็นตัวทำนายพฤติกรรมของบุคคลได้อีกด้วย (Ajzen และ Fishbein อ้างถึงใน Baron และ Byrne, 1987)

จากการที่คณะพยาบาลศาสตร์ได้ดำเนินการหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต (พ.ศ. 2538) มาตั้งแต่ปีการศึกษา 2538 โดยโปรแกรมการศึกษาในชั้นปีที่ 1 นักศึกษาจะได้เรียนรู้ในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป วิชาพื้นฐานวิชาชีพ วิชาชีพ และวิชาเลือกเสรี เมื่อศึกษาในชั้นปีที่ 2 ภาคการศึกษาต้น นักศึกษาเริ่มเรียนรู้เนื้อหาในหมวดวิชาชีพเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะวิชาบำบัดทางการพยาบาลเบื้องต้น ซึ่งเป็นวิชาสำคัญที่จะปูพื้นฐานของการพยาบาลเบื้องต้น โดยนักศึกษาจะได้รับการฝึกปฏิบัติการเฉพาะในห้องปฏิบัติการพยาบาล หลังจากนั้นในภาคการศึกษาปลายเริ่มขึ้นฝึกปฏิบัติการพยาบาลบนหอผู้ป่วยในวิชาปฏิบัติการบำบัดทางการพยาบาลเบื้องต้น ณ จุดนี้จึงนับได้ว่าเป็นก้าวแรกและก้าวสำคัญสำหรับนักศึกษา ในการนำความรู้ที่ได้เรียนจากภาคทฤษฎีขึ้นสู่การปฏิบัติจริงบนหอผู้ป่วย นักศึกษาจะได้สัมผัสกับบทบาทของวิชาชีพพยาบาลในสถานการณ์จริงเป็นครั้งแรก ดังนั้นความเข้าใจและความรู้ในเนื้อหาของการเรียนการสอนภาคทฤษฎีและการฝึกปฏิบัติในห้องปฏิบัติการ อาจทำให้ผู้เรียนมองเห็นภาพพจน์และ

บทบาทของวิชาชีพพยาบาลได้ไม่ชัดเจน จนอาจส่งผลต่อการพัฒนาเจตคติต่อวิชาชีพได้ ดังจะเห็นได้จากผลการประเมิน วิชาปฏิบัติการพยาบาล 2 ของปีการศึกษา 2536 - 2538 ที่ผ่านมาพบว่า นักศึกษาที่ขึ้นฝึกปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วยในปีแรก เมื่อขึ้นฝึกปฏิบัติงานจะมีความรู้สึกตื่นเต้น ไม่คุ้นเคย ประหม่า สับสน เครียดกับสถานการณ์สิ่งแวดล้อมใหม่ที่ได้พบ และไม่เข้าใจในบทบาทของพยาบาลกับการรับรู้ที่ผ่านมา (คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2538) จากสิ่งที่เกิดขึ้นอาจเป็นผลให้ความพึงพอใจของนักศึกษาในการปฏิบัติงานและเจตคติของนักศึกษาที่จะเริ่มเข้าสู่วิชาชีพเป็นไปในทิศทางที่ไม่พึงประสงค์ได้

ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะหาแนวทางเพื่อส่งเสริมการมีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพในกลุ่มของนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 2 เนื่องจากเป็นชั้นปีที่กำลังจะได้รับการเตรียมตัวเข้าสู่วิชาชีพพยาบาล และมีเจตคติต่อวิชาชีพที่ยังสามารถเปลี่ยนแปลงได้ (วาสนา แก้วหล้า, 2538) ทั้งนี้เพราะเจตคติเป็นองค์ประกอบสำคัญในการปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิภาพในระดับสูง ทั้งนี้เนื่องจากพฤติกรรม การแสดงออกของแต่ละบุคคลมีเจตคติเป็นองค์ประกอบสำคัญ ดังนั้นการพยาบาลจะมีคุณภาพดีเพียงโดย้อมขึ้นอยู่กับเจตคติของพยาบาลด้วย (ภัทรอำไพ พิพัฒนานันท์ และอำไพวรรณ พุ่มศรีสวัสดิ์, 2539)

จากความสำคัญของการมีเจตคติที่ดี จึงได้มีนักจิตวิทยาและนักการศึกษาพยาบาลได้เสนอวิธีการพัฒนาเจตคติ โดยอิงทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม ซึ่งเสนอไว้ว่า เจตคติสามารถเปลี่ยนแปลงได้จากการเสนอตัวแบบ (พวงรัตน์ บุญญาณรงค์, 2533) ซึ่งทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของ Bandura มีความเชื่อว่า พฤติกรรมของมนุษย์นั้น

ส่วนหนึ่งมีการควบคุมจากภายนอก เพราะพฤติกรรมและสิ่งแวดล้อมรอบตัว มีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน โดยสิ่งแวดล้อมมีผลต่อพฤติกรรมของมนุษย์ และประสบการณ์ที่เกิดขึ้นจากพฤติกรรมของมนุษย์มีส่วนในการตัดสินใจพฤติกรรมครั้งต่อไปของมนุษย์ด้วย พฤติกรรมที่เกิดขึ้นสามารถที่จะเรียนรู้ได้จากตัวแบบ โดยอาศัยวิธีการเรียนรู้ทั้งจากประสบการณ์ทางตรงและทางอ้อม โดยการสังเกตพฤติกรรมและผลที่เกิดขึ้นจากพฤติกรรมของบุคคลอื่น (Baron และ Byrne, 1987) ซึ่งกระบวนการเรียนรู้จะเริ่มขึ้นจากความใส่ใจของผู้สังเกต สนใจในพฤติกรรมตัวแบบแล้วจดจำ และเมื่อไรที่ผู้สังเกตมีโอกาสจะพยายามฝึกแสดงพฤติกรรมนั้น หรือเมื่อมีแรงจูงใจก็จะปฏิบัติพฤติกรรมนั้นออกมา แต่ทั้งนี้ผู้สังเกตจะต้องเลือกเลียนแบบเฉพาะพฤติกรรมที่ตนเองสนใจพอใจ เห็นคุณค่าและได้รับการเสริมแรง อีกทั้งพฤติกรรมนั้นตนเองสามารถปฏิบัติได้ (Bandura, 1977) ทั้งนี้วิชาทางการพยาบาล สิ่งที่ทำให้นักศึกษาได้เกิดกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาเจตคติของตนเองนั้น นอกเหนือจากการเรียนทางภาคทฤษฎีแล้ว ยังสามารถเรียนรู้ได้จากการมีประสบการณ์โดยตรงในการสังเกตตัวแบบ อาจารย์พยาบาล และพยาบาลประจำการที่ปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วยได้อีกด้วย (วาสนา แก้วหล้า, 2538)

ในช่วง พ.ศ. 2537-2538 ที่ผ่านมา จากการทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงานวิชาปฏิบัติการพยาบาล 2 ผู้วิจัยได้สอบถามถึงความสนใจของนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 2 ในการเตรียมตัวก่อนขึ้นฝึกปฏิบัติงานและเจตคติต่อวิชาชีพ พบว่า นักศึกษามีความสนใจและต้องการที่จะทราบถึงบทบาทของพยาบาลที่ปฏิบัติการบนหอผู้ป่วย ลักษณะของผู้รับบริการ ผลของการพยาบาลที่ให้ ตลอดจนสภาพแวดล้อมของสถานที่

ฝึกปฏิบัติงานว่าเป็นอย่างไร ตนเองจะมีความสามารถในการให้การพยาบาลได้มากน้อยเพียงใด และจากการทบทวนการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเจตคติต่อวิชาชีพพยาบาลของนักศึกษาพยาบาลในรูปแบบของการนำประสบการณ์ในการเรียนรู้จากบทธาพยาบาลที่แสดงออกในสถานการณ์จริงให้นักศึกษาได้สังเกตนั้นยังไม่มีการศึกษาที่ใดมาก่อน นอกจากการศึกษาของ วาสนา แก้วหล้า (2538) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาเจตคติต่อวิชาชีพพยาบาลของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ ชั้นปีที่ สอง โดยการใช้วีดิทัศน์ตัวแบบ ผลการศึกษาพบว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนเจตคติต่อวิชาชีพพยาบาลของกลุ่มทดลองในระยะก่อนทดลองและภายหลังทดลอง รวมทั้งค่าเฉลี่ยของคะแนนเจตคติต่อวิชาชีพพยาบาลของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมในวันที่สาม หลังการทดลอง ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จะเห็นได้ว่าการศึกษาผลของการใช้ประสบการณ์การเรียนรู้โดยผ่านตัวแบบที่เป็นวีดิทัศน์ เพื่อพัฒนาเจตคติต่อวิชาชีพพยาบาลนั้น ยังไม่สามารถทำให้มองเห็นถึงการเปลี่ยนแปลงของการพัฒนาเจตคติที่ชัดเจน ส่วนหนึ่งอาจมีสาเหตุมาจากการสร้างตัวแบบที่มีเพียงวิธีเดียว ดังนั้นหากได้มีการนำเสนอตัวแบบที่สามารถให้นักศึกษาได้เห็นสถานการณ์จริงที่เกิดขึ้นในการพยาบาล ได้สัมผัสร่วมในสภาพแวดล้อมเดียวกับตัวแบบ มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลในสิ่งที่ตนเองสนใจ ตลอดจนมีการชี้แนะและการอภิปรายในกลุ่มเพื่อประเมินสิ่งที่ได้เรียนรู้จากพยาบาลผู้ปฏิบัติการและอาจารย์ซึ่งเป็นตัวแบบที่แท้จริง ย่อมส่งผลให้เกิดการพัฒนาเจตคติของนักศึกษาพยาบาลก่อนที่จะก้าวเข้าสู่วิชาชีพให้เพิ่มมากขึ้น

จากเหตุผลดังกล่าว คณะผู้วิจัยจึงมีส่วนรับผิดชอบในการจัดการเรียนการสอนจึงได้จัด

โครงการศึกษาดูงานบทธาพยาบาลในการให้บริการในสถานที่ฝึกปฏิบัติงานขึ้น เพื่อให้นักศึกษาได้มีการเรียนรู้โดยผ่านตัวแบบที่เป็นพยาบาลที่นักศึกษามีความสนใจและต้องการที่จะเห็นบทบาทของพยาบาลที่ปฏิบัติการบนหอผู้ป่วย ด้วยเหตุนี้คณะผู้วิจัยจึงต้องการที่จะศึกษาถึงผลของโครงการศึกษาดูงานบทธาพยาบาลในการให้บริการในสถานที่ฝึกปฏิบัติงานต่อเจตคติต่อวิชาชีพของนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 2 โดยมีพยาบาลประจำการเป็นตัวแบบ ทั้งนี้เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนที่จะพัฒนาเจตคติต่อวิชาชีพ อันจะนำไปสู่การปฏิบัติการพยาบาลที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพที่ดีต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาผลของโครงการศึกษาดูงานบทธาพยาบาลในการให้บริการในสถานที่ฝึกปฏิบัติงานต่อเจตคติต่อวิชาชีพพยาบาลของนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 2

สมมติฐานของการวิจัย

นักศึกษาพยาบาลในระยะหลังศึกษาดูงานบทธาพยาบาลในการให้บริการในสถานที่ฝึกปฏิบัติงาน จะมีเจตคติต่อวิชาชีพพยาบาลสูงกว่าในระยะก่อนศึกษาดูงานบทธาพยาบาลในการให้บริการในสถานที่ฝึกปฏิบัติงาน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของแบนดูรา มาเป็นกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

Bandura มีความเชื่อว่า พฤติกรรมของมนุษย์นั้นส่วนหนึ่งมีการควบคุมจากภายนอก เพราะพฤติกรรมและสิ่งแวดล้อมรอบตัว มีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน โดยสิ่งแวดล้อมมีผลต่อ

พฤติกรรมของมนุษย์ และประสบการณ์ที่เกิดขึ้น จากพฤติกรรมของมนุษย์มีส่วนในการตัดสินใจ พฤติกรรมครั้งต่อไปของมนุษย์ด้วย พฤติกรรมที่เกิดขึ้นสามารถที่จะเรียนรู้ได้จากตัวแบบ โดยอาศัยวิธีการเรียนรู้ทั้งจากประสบการณ์ทางตรง และทางอ้อม ด้วยการสังเกตพฤติกรรมและผลที่เกิดขึ้นจากพฤติกรรมของบุคคลอื่น หรือตัวแบบ (Baron และ Byrne, 1987) ซึ่ง Bandura ได้กล่าวถึง พฤติกรรมของบุคคลที่เกิดขึ้นจากการเรียนรู้โดยผ่านตัวแบบว่า เป็นการเรียนรู้ที่บุคคลสังเกตจาก พฤติกรรมของตัวแบบ เมื่อบุคคลได้เห็นตัวแบบ และเกิดความสนใจ ก็จะรับรู้การกระทำนั้นเก็บไว้ในกระบวนการคิดในรูปของสัญลักษณ์ แล้วมีการทดลองกระทำ เมื่อมีแรงจูงใจก็จะปฏิบัติ พฤติกรรมนั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อบุคคลสังเกต เห็นตัวแบบแสดงพฤติกรรมบางอย่างแล้ว ได้รับการเสริมแรง แนวโน้มที่บุคคลจะเลียนแบบพฤติกรรม ของตัวแบบจะสูงขึ้น

ดังนั้นการเสนอตัวแบบ จึงเป็นวิธีการที่ทำให้บุคคลเกิดการเรียนรู้ โดยการสังเกตพฤติกรรม และผลกรรมของตัวแบบ จึงทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงความคิด ทัศนคติ หรือพฤติกรรมไปตาม ลักษณะของตัวแบบ (ราณี พรมานะจรัสกุล, 2527) ฉะนั้นเมื่อนักศึกษาได้ดูตัวแบบ ในที่นี้คือพยาบาล ประจำการที่ปฏิบัติกรพยาบาลในสถานที่ฝึกปฏิบัติงาน โดยเข้าร่วมสังเกตการณ์ในการสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริงบนหอผู้ป่วย จะทำให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ทางปัญญาคือ เกิดความคาดหวังว่า ถ้าตนเองแสดงพฤติกรรมในวิชาชีพพยาบาลในด้านบวก ตนเองก็จะได้รับผลกรรมทางบวกเช่นเดียวกับตัวแบบ ส่งผลให้ความเชื่อเกี่ยวกับผลของการกระทำในบทบาทของพยาบาลว่า จะสามารถ ประเมินผลที่จะได้รับในทางบวก ดังนั้นจึงส่งผลให้มีการแสดงออกมาทางความรู้สึกด้านบวก

ต่อการมีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพพยาบาล (วาสนา แก้วหล้า, 2538)

ค่านิยมตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

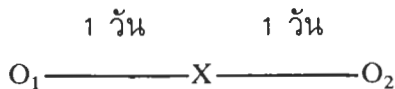
เจตคติต่อวิชาชีพ หมายถึง ความรู้สึกชอบหรือไม่ชอบ ต่อวิชาชีพพยาบาล จากการเรียนรู้ที่ผ่านมาของบุคคลที่มีต่อความเป็นวิชาชีพพยาบาล คุณลักษณะของพยาบาล และความคาดหวังในผลกรรมที่ได้รับในการประกอบวิชาชีพพยาบาลที่เป็นทั้งรูปธรรมและนามธรรม ซึ่งวัดได้จากแบบวัดเจตคติต่อวิชาชีพพยาบาลของวาสนา แก้วหล้า (2528) ที่ดัดแปลงมาจากแบบวัดเจตคติต่อวิชาชีพพยาบาลของยุพิน กลิ่นขจร (2530)

โครงการศึกษาดูงานนพาทพยาบาล หมายถึง วิธีการที่ทำให้นักศึกษาได้เกิดการเรียนรู้ บทบาทของพยาบาลวิชาชีพ และการเสริมสร้างเจตคติต่อวิชาชีพ ซึ่งประกอบด้วย การรับฟัง การเสวนาจากนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 3 และ 4 เกี่ยวกับการเตรียมตัว และประสบการณ์ในการฝึกปฏิบัติงาน จากนั้นรับฟังบรรยายจากอาจารย์อาวุโสเกี่ยวกับบทบาทของพยาบาลวิชาชีพในการให้การพยาบาล และผลกรรมทางบวกที่พยาบาลได้รับ และการศึกษาดูงานนพาทพยาบาลในสถานการณ์จริงที่สถานฝึกปฏิบัติงาน หลังจากศึกษาดูงาน นักศึกษาจะเข้าร่วมเสนอผลการศึกษาดูงานนพาทพยาบาลในสถานฝึกปฏิบัติงานร่วมกับอาจารย์นิเทศในแต่ละสายการพยาบาลที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานมากกว่า 5 ปีขึ้นไป ได้แก่ สายการพยาบาลอายุรศาสตร์ ศัลยศาสตร์ การพยาบาลแม่และเด็ก การพยาบาลสูติศาสตร์ การพยาบาลศัลยศาสตร์ กระจกและข้อ แผนกผู้ป่วยนอกและอุบัติเหตุ โดยอาจารย์พยาบาลในแต่ละสายการพยาบาล ร่วมชี้แจงประเด็นที่นักศึกษามีความสงสัย หลังจากนั้น

อาจารย์อาวุโสสรุปบทบาทพยาบาลในการให้การพยาบาลและผลกระทบทางบวกที่พยาบาลได้รับ

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (QUASI-EXPERIMENTAL) โดยใช้แบบแผนการทดลองแบบ One - Group Pretest - Posttest Design โดยศึกษาถึงผลของโครงการศึกษาดูงานบทบาทพยาบาลในการให้บริการในสถานที่ฝึกปฏิบัติงานต่อเจตคติต่อวิชาชีพพยาบาลของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ ชั้นปีที่ 2 ก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการ ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดรูปแบบการวิจัยดังแผนภูมิต่อไปนี้

O_1 หมายถึง การเก็บรวบรวมข้อมูลก่อนการทดลองด้วยแบบประเมินเจตคติต่อวิชาชีพพยาบาล

O_2 หมายถึง การเก็บรวบรวมข้อมูลหลังการทดลองด้วยแบบประเมินเจตคติต่อวิชาชีพพยาบาล

X หมายถึง การเข้าร่วมโครงการศึกษาดูงานบทบาทพยาบาลในการให้บริการในสถานที่ฝึกปฏิบัติงาน ซึ่งมีรายละเอียดเกี่ยวกับวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 2 คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ที่สนใจเข้าร่วมโครงการ โดยกำหนดลักษณะของประชากรดังนี้

1. เป็นนักศึกษาที่ผ่านการเรียนวิชาศาสตร์ทางการพยาบาลเบื้องต้น วิชาสโนมติทางการพยาบาล ในปีการศึกษา 2538 และวิชาบำบัดทางการพยาบาลเบื้องต้น วิชาประเมินภาวะสุขภาพ และวิชาการ

พยาบาลผู้ใหญ่และผู้สูงอายุในภาวะสุขภาพปกติ ในปีการศึกษา 2539

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคือ นักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 2 ปีการศึกษา 2538 ทั้งหมดจำนวน 248 คน แต่มีนักศึกษาที่ยินดีเข้าร่วมโครงการวิจัยจนเสร็จสิ้นจำนวน 171 คน คิดเป็นร้อยละ 68.95 ของประชากรทั้งหมด

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย

1. แบบวัดเจตคติต่อวิชาชีพพยาบาลของวาสนา แก้วหว่า (2538) ที่ได้ใช้แบบวัดเจตคติต่อวิชาชีพพยาบาลที่สร้างโดย ยุพิน กลิ่นขจร (2530) โดยใช้แนวคิดของไอเซนและพิชโบน์ ซึ่งเป็นแบบวัดชนิดมาตราส่วนประมาณค่าห้าระดับ ข้อคำถามมีทั้งหมดสี่ตอน ดังนี้

ตอนที่หนึ่ง เป็นการวัดความตั้งใจที่จะประกอบวิชาชีพพยาบาล เมื่อจบการศึกษา (เจตคติเชิงพฤติกรรม)

ตอนที่สอง เป็นการวัดความเชื่อบางประการที่เกี่ยวกับวิชาชีพพยาบาล (เจตนาต่อพฤติกรรม)

ตอนที่สาม เป็นการประเมินผลการกระทำเกี่ยวกับวิชาชีพพยาบาล (เจตคติต่อพฤติกรรม)

ตอนที่สี่ เป็นการวัดความเชื่อที่คล้อยตามกลุ่มอ้างอิง ในการเลือกเรียนพยาบาลและขณะให้การพยาบาล (ความเชื่อเกี่ยวกับทัศนะของกลุ่มอ้างอิง และแรงจูงใจที่จะคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง)

โดยแบบวัดเจตคติต่อวิชาชีพพยาบาลของวาสนา แก้วหว่า (2538) ได้นำเอาเฉพาะข้อคำถามตอนที่สอง และตอนที่สาม มาเท่านั้น เนื่องจากเป็นองค์ประกอบของเจตคติต่อพฤติกรรมที่ใช้ทำนายพฤติกรรมของบุคคล ตามแนวคิดของ

ไอเซนและพิชไบน์ ซึ่งหมายถึงความเชื่อเกี่ยวกับผลของการกระทำและการประเมินผลการกระทำ

2. โครงการศึกษาดูงานนบพาทพยาบาลในการให้บริการในสถานที่ฝึกปฏิบัติงาน ได้ใช้เวลาในการดำเนินการขั้นตอนต่าง ๆ จำนวน 2 วัน โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.1 นักศึกษาพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 ร่วมเสวนาถ่ายทอดประสบการณ์การขึ้นฝึกปฏิบัติงานเกี่ยวกับบทบาทของพยาบาลวิชาชีพในการให้การพยาบาล และผลกระทบทางบวกที่พยาบาลได้รับ หลังจากนั้นให้กลุ่มตัวอย่างได้ร่วมอภิปรายและซักถาม เป็นเวลา 1.30 ชั่วโมง

2.2 เสริมความพร้อมในการเตรียมตัวเข้าสู่วิชาชีพ โดยอาจารย์อาวุโส เน้นถึงบทบาทของพยาบาลวิชาชีพในการให้การพยาบาล และผลกระทบทางบวกที่พยาบาลได้รับ เป็นเวลา 1.30 ชั่วโมง

2.3 กลุ่มตัวอย่างเข้ารับการปฐมฤกษ์โดยหัวหน้าพยาบาลและผู้ตรวจการพยาบาล หัวหน้าหอผู้ป่วย ในกิจกรรมบทบาทของพยาบาลในการให้บริการและเยี่ยมชมหอผู้ป่วย เป็นระยะเวลา 3 ชั่วโมง

2.4 ในวันที่สองกลุ่มตัวอย่างศึกษาดูงานนบพาทพยาบาลในการให้บริการของแต่ละหอผู้ป่วย เป็นเวลา 3.30 ชั่วโมง

2.5 สรุปผลและนำเสนอผลที่ได้จากการดูงานนบพาทพยาบาลในแต่ละสายการพยาบาล พร้อมทั้งร่วมอภิปรายผลกับอาจารย์ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานมากกว่า 5 ปีขึ้นไป และตอบข้อซักถาม หลังจากนั้นอาจารย์อาวุโสสรุปบทบาทพยาบาลในการให้การพยาบาลและผลกระทบทางบวกที่พยาบาลได้รับ เป็นเวลา 3.15 ชั่วโมง

2.6 ประเมินผลโครงการและประเมินเจตคติต่อวิชาชีพ

2.7 ปิดโครงการ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ชี้แจงรายละเอียดในการเก็บรวบรวมข้อมูลให้ผู้ช่วยนักวิจัยและคณาจารย์จากฝ่ายกิจการนักศึกษาที่มาให้ความร่วมมือได้รับทราบเกี่ยวกับ

1.1 โครงการศึกษาดูงานนบพาทพยาบาลในการให้บริการในสถานที่ฝึกปฏิบัติงาน

1.2 แบบประเมินเจตคติต่อวิชาชีพพยาบาลก่อนเริ่มโครงการฯ

1.3 แบบประเมินเจตคติต่อวิชาชีพพยาบาลภายหลังโครงการฯ

2. ชี้แจงให้กลุ่มตัวอย่างรับทราบถึงโครงการฯ และเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบประเมินเจตคติต่อวิชาชีพพยาบาลก่อนเข้าโครงการฯ 1 วัน

3. ดำเนินการตามโครงการ ฯ

4. หลังสิ้นสุดโครงการฯ 1 วัน เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบประเมินเจตคติต่อวิชาชีพพยาบาลของกลุ่มตัวอย่าง

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC เพื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนเจตคติต่อวิชาชีพพยาบาลในระยะก่อนการทดลอง และระยะหลังการทดลองของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สถิติ Pair T-test

ผลการวิจัยและการอภิปรายผล

ผลการทดสอบทางสถิติ พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนเจตคติต่อวิชาชีพพยาบาลในระยะหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 ดังตารางที่ 1 นั่นคือ นักศึกษาภายหลังการเข้าโครงการศึกษาดูงานนบพาทพยาบาลในการให้บริการในสถานที่ฝึกปฏิบัติงานมีเจตคติต่อวิชาชีพสูงกว่าก่อนเข้าโครงการศึกษาดูงานนบพาทพยาบาลในการให้บริการในสถานที่ฝึกปฏิบัติงาน ทั้งนี้อธิบายได้ว่า น่าจะเป็นผล

มาจากโครงการศึกษาดูงานบทบาทพยาบาลในการให้บริการในสถานที่ฝึกปฏิบัติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผลจากการที่นักศึกษาได้เรียนรู้ จากการดูงานบทบาทของพยาบาลในการให้การพยาบาลในสถานการณ์จริง โดยมีพยาบาลประจำการที่ปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วยเป็นตัวแบบ จึงทำให้นักศึกษาเกิดความตั้งใจและสนใจที่จะดูพฤติกรรมของตัวแบบดังที่ Perry และ Furukawa (1986) กล่าวไว้ว่า ตัวแบบที่มีชีวิตจริงจะกระตุ้นความสนใจมากกว่าตัวแบบที่เป็นสัญลักษณ์ ซึ่งความสนใจในตัวแบบนี้เอง ทำให้ตัวแบบมีประสิทธิภาพที่จะทำให้นักศึกษาเกิดการเลียนแบบพฤติกรรมได้ดีขึ้น หรือเกิดความคาดหวังว่าพฤติกรรมที่ตัวแบบแสดงนั้น ถ้าตนกระทำก็จะได้รับผลกรรมเช่นเดียวกับที่ตัวแบบได้รับ ประกอบกับการได้ดูตัวแบบในสถานการณ์จริง ทำให้สามารถเห็นพฤติกรรมที่ตัวแบบกระทำได้เด่นชัด และเป็นสิ่งที่นักศึกษาจะต้องได้เผชิญในอนาคต จึงมีผลต่อการตั้งใจดูตัวแบบด้วย

ดังผลของการสรุปประเมินผลวิชาชีพปฏิบัติการพยาบาล 2 ถึงความสนใจของนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 2 ในการเตรียมตัวก่อนขึ้นฝึกปฏิบัติงาน พบว่านักศึกษามีความสนใจที่จะทราบถึงบทบาทของพยาบาลที่ปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วย ลักษณะของผู้รับบริการ และสภาพแวดล้อมของสถานที่ฝึกปฏิบัติงานว่าเป็นอย่างไร ตนเองจะสามารถปรับตัวเพื่อให้การพยาบาลได้หรือไม่ ซึ่งสอดคล้องกับการเรียนรู้จากการสังเกตตัวแบบตามแนวคิดของ Bandura (1986) ที่กล่าวไว้ว่า ในการเรียนรู้โดยการสังเกตจากตัวแบบกระบวนการที่สำคัญก็คือ กระบวนการสนใจ นอกจากนี้การได้ดูตัวแบบในสถานการณ์จริงยังช่วยทำให้คงความสามารถในการจดจำเรื่องราวของตัวแบบได้ดี ซึ่งจะส่งผลถึงกระบวนการกระทำ หรือการตั้งเอาสิ่งที่จะจดจำไว้ออกมาใช้ได้ ในภายหลัง ดังที่ Bandura

(1986) ได้กล่าวไว้ว่า กระบวนการกระทำนั้นจะมีประสิทธิภาพเพียงไรขึ้นอยู่กับการระลึกรูปภาพจากปัญญา โดยบุคคลจะระลึกรูปภาพแบบแผนพฤติกรรมที่เก็บจำไว้ในปัญญาออกมา แล้วแสดงพฤติกรรมเลียนแบบตัวแบบ ถ้าบุคคลระลึกรูปภาพจากปัญญาได้แม่นยำ ก็มีโอกาสรกระทำพฤติกรรมตามตัวแบบได้ถูกต้อง ประกอบกับมีการตั้งใจที่เหมาะสมโดยที่เห็นผู้ป่วยได้รับผลอย่างใดอย่างหนึ่งจากการกระทำพฤติกรรมในวิชาชีพ ร่วมกับสิ่งตั้งใจที่บุคคลให้กับตนเอง คือ เกิดการคาดหวังว่าในสถานการณ์เดียวกัน ถ้าตนแสดงพฤติกรรมในวิชาชีพพยาบาลที่ตนเองได้พบเห็นมาจากตัวแบบตนเองก็น่าจะได้รับผลกรรมทางบวกเช่นเดียวกับตัวแบบ ส่งผลให้ความเชื่อเกี่ยวกับผลของการกระทำในบทบาทของพยาบาลว่า จะสามารถประเมินผลที่ได้รับในทางบวก ดังนั้นจึงส่งผลให้มีการแสดงออกมาทางความรู้สึกด้านบวกต่อการมีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพพยาบาล ดังแบบสอบถามปลายเปิดที่ได้ให้นักศึกษาบรรยายถึงความรู้สึกต่อบทบาทของพยาบาลในการให้บริการตามที่นักศึกษาได้พบเห็นมา พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีความรู้สึกด้านบวกต่อวิชาชีพ โดยมีความรู้สึกว่าบทบาทของพยาบาลมีความสำคัญมากในการที่จะให้การช่วยเหลือผู้ป่วย เพราะเป็นบุคคลที่อยู่ใกล้ชิดผู้ป่วย ต้องมีความสามารถ มีความรอบคอบในการปฏิบัติงาน ต้องมีความรับผิดชอบ เสียสละและอดทน เป็นวิชาชีพที่มีคุณค่าน่าภาคภูมิใจ เป็นต้น

จากการสรุปประเมินผลโครงการศึกษาดูงานบทบาทพยาบาลวิชาชีพในสถานที่ฝึกปฏิบัติงาน พบว่า การศึกษาดูงานในครั้งนี้ทำให้นักศึกษาเข้าใจหน้าที่ และบทบาทของพยาบาลในการปฏิบัติงานของพยาบาลในชีวิตจริงมากขึ้น รวมทั้งได้เห็นการนำความรู้จากที่เรียนมาว่าจะนำมาใช้ในวิชาชีพอย่างไร ซึ่งสอดคล้องกับ แสงสุรีย์ สำอางค์กุล

(2534) ได้กล่าวถึงการเปลี่ยนแปลงเจตคติไว้ว่า เจตคติอาจเปลี่ยนแปลงโดยบุคคลนั้นได้รับประสบการณ์ตรงเนื่องจากมีประสบการณ์ที่น่าความพอใจมาให้ จะมีส่วนทำให้ส่วนประกอบทางด้านความรู้สึกเปลี่ยนไปในทางที่ดีด้วย เช่นเดียวกับที่ Ajzen และ Fishbein (อ้างถึงในพัฒนาวิทย์, 2527) กล่าวว่าความเชื่อต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดอาจเกิดขึ้นใหม่ได้เสมอ ขึ้นกับข้อมูลและประสบการณ์ใหม่ที่ได้รับ โดยเจตคติของบุคคลจะเปลี่ยนแปลงไปตามความเชื่อใหม่ที่เกิดขึ้น และเจตคติจะค่อยๆ เพิ่มขึ้นเมื่อสถานการณ์ได้รับความสำเร็จ

ดังนั้น จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ จึงสรุปได้ว่า โครงการศึกษาดูงานบทบาทพยาบาลในการให้บริการในสถานที่ฝึกปฏิบัติงานสามารถเพิ่มเจตคติต่อวิชาชีพพยาบาลของนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตชั้นปีที่ 2 ได้ โดยมีพยาบาลประจำการที่ปฏิบัติงานในสถานที่บริการเป็นต้นแบบที่สำคัญ นอกเหนือจากการรับรู้ประสบการณ์ทางอ้อมจากการฟังการบรรยาย ถ่ายทอดโดยผู้ที่มีประสบการณ์

ข้อเสนอแนะ

1. จากการศึกษาวิจัยจะเห็นได้ว่า ผลของโครงการศึกษาดูงานบทบาทพยาบาลในการให้บริการในสถานที่ฝึกปฏิบัติงาน เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เจตคติต่อวิชาชีพพยาบาลของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 มีเจตคติที่ดีขึ้นต่อวิชาชีพพยาบาล ดังนั้นควรมีการจัดโครงการศึกษาดูงานบทบาทพยาบาลในการให้บริการในสถานที่ฝึกปฏิบัติงาน ให้กับนักศึกษาเพื่อช่วยพัฒนาเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพ เพราะนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิตชั้นปีที่ 2 จะได้เรียนหมวดวิชาชีพ และมีการฝึกปฏิบัติการพยาบาลเฉพาะในห้องปฏิบัติการพยาบาลเท่านั้น โดยที่นักศึกษา

เหล่านี้จะได้เรียนรู้ถึงบทบาทวิชาชีพพยาบาลเฉพาะในบทเรียน หรือตามที่เคยมีประสบการณ์มาเท่านั้น แต่การได้ไปศึกษาดูงานบทบาทพยาบาลในสถานการณ์จริง ได้ส่งเสริมให้เจตคติต่อวิชาชีพพยาบาลของนักศึกษาดีขึ้น ซึ่งจะส่งผลถึงคุณภาพของการปฏิบัติงานพยาบาล เพราะจากการศึกษาต่างๆ ได้มีการชี้ให้เห็นว่า เจตคติเป็นองค์ประกอบสำคัญในการปฏิบัติงานพยาบาลให้เกิดประสิทธิภาพ อีกทั้งมีความสอดคล้องกับปรัชญาและวัตถุประสงค์ของหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ที่ระบุไว้ว่า คุณสมบัติของพยาบาลที่สำเร็จออกมาจะต้องแสดงออกถึงทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพ

2. การศึกษาดูงานบทบาทพยาบาล ควรมีการเพิ่มสถานที่ให้นักศึกษาได้ดูบทบาทพยาบาลในสถานบริการต่างๆ เพิ่มขึ้น เพื่อให้นักศึกษาได้เห็นบทบาทของพยาบาลในด้านต่างๆ เพิ่มขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณมหาวิทยาลัยขอนแก่น ที่ได้ให้การสนับสนุนทุนสำหรับนักวิจัยรุ่นใหม่ และคณะกรรมการฝ่ายกิจการนักศึกษา นักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิตชั้นปีที่ 2 ปีการศึกษา 2538 คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ที่ให้ความร่วมมือในการดำเนินการโครงการศึกษาดูงานบทบาทพยาบาลในการให้บริการในสถานที่ฝึกปฏิบัติงานเป็นอย่างดี และ ดร.อารีย์ พรหมไม้ ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบบทความภาษาอังกฤษ ท้ายสุดขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์วิณา อิศรากร ณ อยุธยา ที่กรุณาให้คำปรึกษาและคำแนะนำที่เป็นประโยชน์ในการทำวิจัยครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

- คำหวาน วิสเพ็ญ. 2521. **ความมกงามทางด้านเจตคติของนักเรียนพยาบาลต่อผู้ป่วยระดับต่าง ๆ**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต แผนกการพยาบาลศึกษาศาสตร์บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เจือจันทร์ เรืองศรี. 2533. **การเรียนการสอนสำหรับพยาบาล**. คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. (อัดสำเนา).
- เทื่อน ทองแก้ว. 2534. **นันททัศนะ : คุณสมบัติพึงมีสำหรับพยาบาล**. **วารสารการศึกษาพยาบาล**. 2 (3) : 8.
- ประภาเพ็ญ สุวรรณ. 2526. **ทัศนคติ : การวัดการเปลี่ยนแปลงและพฤติกรรมอนามัย**. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- พวงรัตน์ บุญญานุรักษ์. 2533. **แนวทางจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาเจตคติต่อวิชาชีพการพยาบาล**. **วารสารพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย**. 2(3) : 1-7.
- พัฒน์วดี เสริมทวัฒน์ . 2527. **ทัศนคติต่อวิชาชีพพยาบาลของนักศึกษาพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดลและโรงพยาบาลศิริราช มหาวิทยาลัยมหิดล**. ปรินญาพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (สาธารณสุขศาสตร์) สาขาพยาบาลสาธารณสุข. บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ภัทรอำไพ พิพัฒนานนท์ และ อำไพวรรณ พุ่มศรีสวัสดิ์. 2539. **ศึกษาเจตคติต่อวิชาชีพพยาบาลของนักศึกษาที่เลือกศึกษาสาขาพยาบาลศาสตร์**. **วิทยาสารพยาบาล** 21(1) : 22-30.
- มหาวิทยาลัยขอนแก่น. คณะพยาบาลศาสตร์. 2538. **สรุปรายงานการประเมินวิชาชีพปฏิบัติการพยาบาล 2 ประจำปีการศึกษา 2538**. (อัดสำเนา).
- มหาวิทยาลัยขอนแก่น. คณะพยาบาลศาสตร์. 2538. **หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต พ.ศ.2538**. (อัดสำเนา)
- ราณี พรมานะจรัญกุล. 2537. **ผลการเสนอตัวแบบสัญลักษณ์ต่อพฤติกรรมการดูแลตนเองด้านสุขภาพจิตของนักศึกษาพยาบาล**. วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วาสนา แก้วท้ว. 2538. **การพัฒนาเจตคติต่อวิชาชีพพยาบาลของนักศึกษาพยาบาลโดยการใช้ตัวแบบสัญลักษณ์**. วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสุขภาพจิตและการพยาบาลจิตเวช บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อัญชลี เวชชนินนาท. 2525. **การสร้างแบบสำรวจเจตคติต่อวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ในเขตกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- Bandura, A. 1986. **Social Foundation of Thought and Action: A Social-Cognitive Theory**. New Jersey : Prentice-Hall.
- Bandura, A. 1977. **Social Learning Theory**. New Jersey : Prentice-Hall.
- Baron, R. A. and Byrne, D. 1987. **Social Psychology Understanding Human Interaction**. 5th ed. Boston : Allyn and Bacon.
- Mendez, D. and Louis, M. 1991. **College students' image of nursing as a career choice**. **Journal of Nursing Education**. 30(7) : 311-319.
- Perry, A. M. and Furukawa, M.J. 1980. **Modeling methods**. In : **Helping People Change**, pp. 66 - 80. Kanfer, H.F. and Goldstein, P.A., eds. 3rd ed. New York : Pergamon Press.

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนเจตคติต่อวิชาชีพพยาบาลของกลุ่มตัวอย่าง
ในระยะก่อนการทดลองและหลังทดลอง

ตัวแปร	ก่อนการทดลอง		หลังการทดลอง		t
	X	SD	X	SD	
เจตคติต่อวิชาชีพพยาบาล	483.45	82.71	529.88	72.74	-5.22 ***

*** P < 0.001